

УНИВЕРСИТЕТ „ПРОФ. Д-Р АСЕН ЗЛАТАРОВ“ – БУРГАС
ФАКУЛТЕТ ПО ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ И ЗДРАВНИ ГРИЖИ
КАТЕДРА „ЗДРАВНИ ГРИЖИ“

УТВЪРЖДАВАМ:

Ректор:

Проф. д-р Магдалена Миткова

КВАЛИФИКАЦИОННА ХАРАКТЕРИСТИКА

НА СПЕЦИАЛНОСТ: „ЛЕКАРСКИ АСИСТЕНТ“
ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННА СТЕПЕН: БАКАЛАВЪР”
ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ: 7.5. „ЗДРАВНИ ГРИЖИ”
ОБЛАСТ НА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ: 7. „ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СПОРТ”

БУРГАС, 2020

Квалификационната характеристика е основен документ при планиране и управление на учебния процес. Тя определя професионалното предназначение на завършилите специалност „Лекарски асистент“, както и възможностите им за реализация.

I.Обща характеристика на професията „Лекарски асистент“

Лекарският асистент е медицински специалист с висше образование, получило диплом от акредитирано по реда на Закона за висшето образование висше училище на територията на Р България, признато от държавата и обучението в него съответства на държавните изисквания за обучение на образователно-квалификационна степен "бакалавър" по здравни грижи с професионална квалификация „лекарски асистент“.

Обучението и професионалната подготовка на лекарските асистенти е в съответствие с изискванията на следните нормативни документи: Наредба за ЕДИ/ПМС 248/22.11.2005г., ПМС № 257/01.11.2010г., Наредба № 1/08.02.2011г., ПМС № 248/22.11.2016г. и изискванията на Директива 2013/55/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 20 ноември 2013 г. за изменение на Директива 2005/36/ЕО относно признаването на професионалните квалификации и на Регламент (ЕС) № 1024/2012 относно административно сътрудничество посредством Информационната система за вътрешния пазар (ОВ, L 354, 28.12.2013).

Обучението на лекарските асистенти се провежда в редовна форма с продължителност не по-малко от четири учебни години, съответстващи на 8 семестъра и хорариум 4625 часа, и придобиване на не по-малко от 240 кредита по Системата за натрупване и трансфер на кредити.

Теоретичната и практическа подготовка на лекарските асистенти се основава на традициите на българското здравно образование и здравеопазване. Съобразена е с дескрипторите за знания, умения и компетентности, определящи нивата в Европейската квалификационна рамка за учене през целия живот (ЕКР) и в Националната квалификационна рамка (НКР). Отговорностите и професионалните компетенции позволяват на лекарския асистент да работи самостоятелно, съвместно и във взаимодействие с лекаря във всички сектори на здравно-социалната система на обществото. Нивото на подготовка отговаря на съвременните постижения на медицинската наука и практика, на новостите в диагностичните методи на изследване здравното състояние на човека и е добра база за непрекъснато личностно и професионално развитие.

Лекарският асистент притежава необходимите научни знания в областта на биологията, медицината, здравните грижи, социалните и педагогически науки; на съвременните диагностични методи на изследване здравословното състояние на човека за реализиране на комплексни грижи за физическото, психическото и социално здраве на населението; за

изпълнение на многостранните и отговорни задачи при провеждане на профилактиката, промоцията, диагностиката, лечението и рехабилитацията на хората при различните заболявания.

За осъществяване на своите отговорности, лекарският асистент трябва да притежава качествена професионална квалификация, необходимата обща култура и изградени морално-етични качества.

II. Теоретична и практическа подготовка

Теоретичната подготовка се осъществява чрез задължителни, избираеми и факултативни учебни дисциплини под формата на лекции, семинари и практически упражнения с обща продължителност 6 семестъра.

Практическата подготовка се осъществява чрез учебна (клинична) практика (от първи до шести семестър с продължителност не по-малко от 1000 академични часа) и преддипломен стаж (превежда се през седми и осми семестър, с продължителност не по-малко от 1600 астрономически часа). Практическата подготовка за придобиване на ОКС „бакалавър” по специалността „лекарски асистент” се организира и провежда във Факултет по обществено здраве и здравни грижи в Университет „Проф. д-р Асен Златаров”-Бургас в съответствие с учебния план.

Практическата подготовка се провежда и в лечебни заведения, получили положителна акредитационна оценка за обучение на студенти по чл. 90, ал. 1, т. 2 от Закона за лечебните заведения.

Теоретичната и практическата подготовка позволява да се подготвят специалисти, които да извършват дейности в следните направления:

- предоставяне и събиране на здравна информация;
- промоция на здравето, превенция и профилактика на болестите;
- предоставяне на медицински и здравни грижи;
- ресоциализация, рехабилитация и рехабилитация на пациента;
- манипулации;
- оказване на спешна медицинска помощ;
- разработване на проекти, провеждане на обучение и изследвания в областта на здравните грижи.

Обучението по специалността „Лекарски асистент“ осигурява:

- достатъчни познания по дисциплините, които са в основата на дейностите по оказване на спешната и първична помощ;
- достатъчни познания за професионалната етика на професията за общите принципи, отнасящи се до здравето и болестта;

- достатъчен клиничен практически опит, осигуряващ придобиването на умения за извършване на дейности в областта на спешната и първичната медицинска помощ
- умения за съвместна работа с други медицински специалисти.

III. Професионални дейности, които лекарският асистент извършва самостоятелно или по назначение от лекар:

- Професионални дейности, които може да извърши самостоятелно, са:

1. Предоставяне и събиране на здравна информация, включваща:

- запознаване на пациента със структурата, организацията и работния график на лечебното заведение;
- запознаване на пациента с дейностите по промоция, профилактика, превенция, диагностика, лечение или рехабилитация, които се осъществяват от лечебното заведение;
- запознаване на пациента с неговите права и задължения;
- информиране на пациента с цел получаване на информирано съгласие при извършване на изследвания, манипулации;
- водене на медицинска документация;
- изготвяне на необходимите доклади и анализи, свързани с дейността;
- даване на указания на пациента при необходимост от вземане на материал за медико-биологични анализи;
- проследяване и регистрация на лабораторни и инструментални изследвания, манипулации и медицински грижи.

2. Промоция на здравето, превенция и профилактика на болестите, включващи:

- промоция, профилактика и консултиране за социално-значимите заболявания;
- оказване на грижи за психичното, физическото и социалното здраве на лицата;
- извършване на профилактика в областта на хигиената, на индивидуалното и общественото здраве и храненето, включваща:
 - съветване за хигиена и хранене на бременни жени в пуерпералния период и гинекологично болни;
 - консултиране по въпросите на семейното планиране, сексуалното и репродуктивно здраве;
 - информиране при безплодие;
 - промоция на кърменето;
- превенция и профилактика на сексуално предавани инфекции, ХИВ и СПИН, токсикоманиите, алкохолизма, тютюнопушенето, насието, трудовите и битовите злополуки;
- извършване на оценка на рискови фактори за здравето;

- идентифициране на здравни проблеми и съвети на лица с повишен медицински риск;
- оказване на психологична помощ на пациента и семейството му;
- превенция на злокачествени заболявания на репродуктивната система;
- консултиране за отглеждане на новороденото, включително за хранене, хигиена, имунизации;
- обучение за самоизследване на млечни жлези;
- консултиране за хигиена и предпазване от развитието на декубитуси при рискови за това пациенти.

3. Медицински дейности и здравни грижи, включващи:

- подготовка и извършване на долекарски медицински преглед в лечебно заведение за извънболнична помощ, в център за спешна медицинска помощ, както и в местата за лишаване от свобода и системата на Министерството на вътрешните работи, в случаите, когато пациентът не може да бъде прегледан от лекар, чрез снемане на анамнеза, статус (чрез физикални методи на изследване - оглед, палпация, перкусия и аускултация), поставяне на предварителна (работна) диагноза на база симптоматиката, обективното състояние и лабораторните изследвания на болния; не се допуска самостоятелен преглед и назначение на лечение на деца до 3-годишна възраст освен при състояния, пряко застрашаващи живота на детето;
- предписване на разрешени за употреба в страната лекарствени продукти и издаване на рецепти с изключение на тези от приложение № 1 на Наредба № 4 от 2009 г. за условията и реда за предписване и отпускане на лекарствени продукти (обн., ДВ, бр. 21 от 2009 г.; изм., бр. 91 от 2009 г.) само при сключен договор с лечебно заведение;
- наблюдение и регистриране на динамиката в развитието на болестния процес;
- измерване и регистриране на пулс, кръвно налягане, дишане, температура, диуреза, електрокардиография;
- извършване на общ и специален тоалет;
- подпомагане на дишането;
- подпомагане при хранене и приемане на течности;
- подпомагане на отделянето;
- подпомагане на движението;
- подпомагане при сън и почивка;
- подпомагане при обличане и събличане;
- участие при поддържане на оптимална температура;
- подпомагане при поддържане на тялото чисто;
- подпомагане при избягване на опасности;

- осъществяване на предоперативни и следоперативни грижи за пациенти;
- извършване на дейности съобразно национални здравни програми;
- участие в организацията на профилактиката, контрола и епидемиологичния надзор на инфекции, свързани с медицинското обслужване;
- интерпретиране на рутинни изследвания - изследване на урина: рН, белтък, глюкоза, кетонни тела, уробилиноген, билирубин, кръв и ориентировъчно изследване на "седимент"; кръвна картина: хемоглобин, хематокрит, еритроцити, левкоцити и тромбоцити, СУЕ; клинично-химични изследвания: глюкоза, креатинин, урея, общ билирубин, глюкурониран (директен) билирубин, АсАТ, АлАТ, пикочна киселина, холестерол, триглицериди; изпражнения: окултни кръвоизливи;
- разпознаване на промени в електрокардиограмата, налагащи оказване на спешна медицинска помощ;

4. *Ресоциализация, реадaptация и рехабилитация на пациента, включващи:*

- извършване на психо-социална рехабилитация на пациенти със социално-значими заболявания;
- общоукрепваща гимнастика;
- ранна рехабилитация на хоспитализирани пациенти.

5. *Манипулации, включващи:*

- извършване на инжекции – подкожни, мускулни и венозни;
- осигуряване на продължителен венозен достъп;
- извършване на венозна пункция и вземане на кръв;
- инстилиране на лекарствени продукти през катетър (сонда), дренаж;
- извършване на венозна инфузия;
- извършване на очистителна и лечебна клизма;
- въвеждане и поддържане проходимостта на уретрален катетър при мъж и жена;
- обработка на рана;
- парентерално въвеждане на лекарствени продукти и инфузионни разтвори;
- извършване на влагалищна промивка;
- извършване на тоалет на външни полови органи;
- поставяне на интравагинални лекарствени продукти;
- сваляне на конци и дренажи и поставяне на превръзки на рани;
- отстраняване на шина;
- извършване на промивка на конюнктивален сак;

- извършване на стомашна промивка;
- поставяне на назогастрална сонда;
- извършване на асептични и септични превръзки;
- извършване на предна носна тампонада;
- извършване на електрокардиография;
- местна анестезия и хирургичен шев на меки тъкани;
- инцизия на фурункул и карбункул.

6. *Оказване на спешни, хуманитарни и други дейности, включващи:*

- участие в дейности при бедствени ситуации;
- участие в дейности по оказване на хуманитарна помощ;
- извършване на дейности за овладяване на състояния на хипо- и хипертермия;
- оказване на спешна медицинска помощ на пострадалия в отсъствието на лекаря;
- извършване на временна имобилизация на крайници и гръбначен стълб, поставяне на шийна яка;
- извършване на механична хемостаза и/или локално прилагане на хемостатични лекарствени продукти;
- осигуряване и поддържане на проходимост на горни дихателни пътища;
- извършване на първична реанимация – непряк сърдечен масаж, дефибрилация и изкуствена вентилация;
- поддържане на жизнените функции на пациента при състояния, застрашаващи живота по време на транспортиране;
- оказване на помощ при раждане до идването на лекар или акушерка;
- изписване, извършване на инфузионна терапия, прилагане на антиаритмични, кардиоинотропни лекарствени продукти и кортикостероиди при състояния, налагащи оказване на спешна медицинска помощ.

7. *Провеждане на обучение и изследвания, включващи:*

- участие в обучението на лица в областта на хигиената, на индивидуалното и общественото здраве;
- провеждане на обучение, профилактика и възпитание на пациента и близките му;
- изследвания в областта на епидемиологията, ергономията, хигиената и безопасността.

*Изброените професионални дейности могат да се извършват от лекарския асистент както самостоятелно, така и по лекарско назначение.

IV. Професионалните дейности, които лекарският асистент може да извършва по лекарско назначение, са:

- подготовка и извършване на преливане на кръв или на други продукти с биологичен произход;
- провеждане на назначено от лекар лечение;
- подготвяне и при необходимост подпомагане на пациента при извършване на медико-диагностични манипулации;
- извършване и наблюдение на проби за чувствителност;
- поставяне и сваляне на катетър или перфузионна игла в повърхностна вена;
- наблюдение на поставени от лекар централни венозни катетри и имплантирани системи за съдов достъп, поставени от лекар;
- разпределяне и даване на лекарствени продукти на пациентите;
- наблюдение на хранителния режим на кърмаче;
- осъществяване и наблюдение на специфични превръзки;
- подготвяне и сваляне на конци, дренажи и сонди;
- поставяне на катетър за вземане на стерилна урина, промивка, впръскване на лекарствени продукти в пикочния мехур;
- обработване и наблюдение на рани, фистули и стоми;
- полагане на грижи и наблюдение на влагалищна пластика;
- осъществяване на грижи и наблюдение на интубиран или трахеостомиран пациент, като първата смяна на канюлата на трахеостомата се извършва от лекар.

VI. Реализация на лекарския асистент:

Придобитият обем от теоретични знания, практически умения и компетентности на лекарския асистент позволяват да работи в различни сектори и институции в системата на здравеопазването и образованието като:

- ✚ Лечебни заведения за извънболнична помощ като помощник на общопрактикуващи лекари и в специализираните екипи
- ✚ Лечебни заведения за болнична помощ: Болници за активно лечение; Болници за рехабилитация; Болници за долекуване и продължително лечение, Болници за продължително лечение и рехабилитация Центрове за спешна медицинска помощ; Центрове за психично здраве; Центрове за кожно-венерически заболявания; Комплексни онкологични центрове, Медицински, Медико-дентални и Диагностично-консултативни центрове; Центрове за трансфузионна хематология; Диализни центрове; Тъканни банки;

- ✚ Домове за медико-социални грижи и хосписи;
- ✚ Детски заведения за отглеждане и възпитание, училищни кабинети;
- ✚ Домове за стари хора и други социални заведения;
- ✚ Санитарно-курортни заведения, профилакториуми;
- ✚ Здравно-осигурителни фондове и организации, административни институции, служби по трудова медицина, служби за опазване на общественото здраве;
- ✚ Научни изследователски центрове и медицински изследователски институции;
- ✚ Държавни, ведомствени и неправителствени организации;
- ✚ Медицински висши учебни заведения и Факултети по Обществено здраве и здравни грижи в университети в страната.

В професионалния си път лекарският асистент трябва да обновява своите знания и умения, чрез продължаващо обучение и други форми на квалификация. Дипломата дава възможност за продължаващо обучение на лекарския асистент за:

- Придобиване на ОКС „Магистър“ по специалността „Управление на здравните грижи“;
- Придобиване на ОКС „Магистър“ по специалността „Обществено здраве и здравен мениджмънт“;
- Придобиване на ОНС „доктор“ след придобиване на образователна степен „Магистър“ в релевантни за професията лекарски асистент научни области;
- Придобиване на специалности;
- Специализации.

Настоящата квалификационна характеристика е приета на:

- Катедрен съвет на катедра „Здравни грижи“, Протокол № 1 от 10.09.2020
- Учебно-методичен съвет (УМС) на Факултет по обществено здраве и здравни грижи – 15.09.2020г.
- Факултетен съвет на Факултет по обществено здраве и здравни грижи, Протокол № 10 от 15.09.2020 г.
- УМС на Университет „Проф. д-р Асен Златаров“-Бургас – 24.09.2020г.

Утвърдена на Академичен съвет с Протокол № 18 от 24.09.2020 г.